

รูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย

The Model of Elderly Health Care Based on the Four Foundations of
Mindfulness at Ban Kham Pia Subdistrict Health Promoting Hospital

พระครูวิริยคุณสาร¹,

พระครูสุธีคัมภีรญาณ² และ อินตอง ชัยประโคน³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}

PhrakhruWiriyaKhunnasan¹,

Phrakhru Sudhikhambhirayan² and Intong Saypakhom³

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus^{1,2,3}

Corresponding Author, Email: intong.say@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น 2) ศึกษารูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น 3) เสนอรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น วิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มแบบเชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 30 รูป/คน วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1) การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น มีอยู่ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ทางกายภาพ

* ได้รับบทความ: 15 สิงหาคม 2567; แก้ไขบทความ: 16 กันยายน 2567; ตอรับตีพิมพ์: 18 ธันวาคม 2567

Received: 15 August 2024; Revised: 16 September 2024; Accepted: 18 December 2024

บุคลิกภาพ ศักยภาพ ด้วยการสติหลักสี่แห่งพฤติกรรมที่ทำให้เกิดโทษ 2) ทางสังคมมีความตระหนักถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ด้วยการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข 3) ทำให้จิตใจสงบผ่อนคลายมีจิตใจเข้มแข็งมั่นคงตลอดเวลาด้วยการเจริญจิตภาวนา และ 4) คติวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล สามารถนำความรู้เชิงลึกมาใช้พัฒนาสุขภาพองค์รวมก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีได้ขึ้น

2) รูปแบบการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น มีอยู่ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 1) การดูแลสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ 3) การปฏิบัติงานด้วยความยืดหยุ่น และ 4) การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุโดยชุมชนมีส่วนร่วม

3) การเสนอรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น มีอยู่ 3 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) การจัดตั้งสถานชีวาภิบาลในชุมชน 2) การจัดทำธรรมนูญสุขภาพวิถีพุทธ 3) การให้บริการสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน

คำสำคัญ: รูปแบบ; การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ; หลักภวนา 4

Abstract

This research aims to 1) study elderly health care based on the Four Foundations of Mindfulness at Ban Kham Pia Subdistrict Health Promoting Hospital, Ban Haet Subdistrict, Ban Haet District, Khon Kaen Province; 2) study the model of elderly health care based on the Four Foundations of Mindfulness at Ban Kham Pia Subdistrict Health Promoting Hospital, Ban Haet Subdistrict, Ban Haet District, Khon Kaen Province; 3) propose a model of elderly health care based on the Four Foundations of Mindfulness at Ban Kham Pia Subdistrict Health Promoting Hospital, Ban Haet Subdistrict, Ban Haet District, Khon Kaen Province. This research uses qualitative research methods, collecting data through in-depth group discussions with 30 key informants, and analyzing and presenting the data descriptively.

Research Findings:

Elderly health care based on the Four Foundations of Mindfulness at Ban Kham Pia Subdistrict Health Promoting Hospital, Ban Haet Subdistrict, Ban Haet District, Khon Kaen Province, consists of four aspects: 1) Physical care, personality, and potential,

by practicing mindfulness to avoid harmful behaviors; 2) Social awareness of human values by living together happily; 3) Mental relaxation and stability through the practice of mindfulness meditation; and 4) Analytical thinking and reasoning, utilizing in-depth knowledge to improve overall health, leading to a better quality of life.

The model of elderly health care based on the Four Foundations of Mindfulness at Ban Kham Pia Subdistrict Health Promoting Hospital, Ban Haet Subdistrict, Ban Haet District, Khon Kaen Province, comprises four aspects: 1) Promoting lifelong learning; 2) Health care with a human-centered approach; 3) Flexible working practices; and 4) Community participation in elderly health care.

The proposed model of elderly health care based on the Four Foundations of Mindfulness at Ban Kham Pia Subdistrict Health Promoting Hospital, Ban Haet Subdistrict, Ban Haet District, Khon Kaen Province, includes three forms: 1) Establishing a community hospice; 2) Creating a Buddhist health charter; and 3) Providing home health care services for the elderly.

Keywords: Model; Elderly Health Care; Four Foundations of Mindfulness

บทนำ

ปัญหาสุขภาพหลักของผู้สูงอายุมักจะเป็นภาวะที่เกิดจากโรคเรื้อรัง โรคเกี่ยวกับความผิดปกติของอวัยวะรับสัมผัส และโรคความผิดปกติทางระบบประสาท ทำให้ภาครัฐต้องพัฒนาระบบบริการด้านสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง โดยเป้าหมายในการลดปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในประเทศไทย การมุ่งเน้นให้สามารถช่วยเหลือดูแลตนเองในยามสูงวัยให้นานที่สุด รวมไปถึงการดูแลและลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ การดูแลผู้สูงอายุ มีกลไกการพัฒนานโยบายสำหรับผู้สูงอายุของประเทศไทย มี 3 ระดับ ประกอบด้วย 1) ในระดับชาติมีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติที่ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2549 ตามแนวทางการพัฒนานโยบายแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) ในระดับกระทรวง กระทรวงที่เป็นหลักในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ และ 3) ในระดับปฏิบัติการ หน่วยงานส่วนภูมิภาคพัฒนาบริการตามกรอบและการสนับสนุนวิชาการ (ฉัตรสมุน พฤตภิทยโณ, 2558 : 149-163) จากหน่วยงานส่วนกลาง ภาพรวมจากกฎหมายสู่การจัดการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุต้องทำแบบองค์รวม จะต้องบูรณาการทั้งในมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การจัดการความเข้มแข็งชุมชนให้เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุโดยส่งเสริมและพัฒนามาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาสุขภาพผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุ จึงประกาศนโยบายการกำกับดูแลองค์การที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานในสังกัดกรมกิจการผู้สูงอายุ นำไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรม ประกอบด้วยนโยบายสำคัญ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1.นโยบายด้านรัฐ สังคม และสิ่งแวดล้อม 2. นโยบายด้านผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3.นโยบายด้านองค์กร 4.นโยบายด้านผู้ปฏิบัติงาน (ประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ พ.ศ.2567)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ยเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติการ และเป็นสถานบริการสาธารณสุขระดับตำบล มีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบต่อสุขภาวะผู้สูงอายุของประชาชนในชุมชนและครอบครัว โดยให้บริการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาล และฟื้นฟูสภาพรวมทั้งสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ การดูแลผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ต้องคำนึงถึงบริบทต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง ไม่สามารถใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งสำหรับการดูแลผู้สูงอายุทุกครัวเรือนหรือทุกชุมชนได้ รูปแบบการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ล้วนมีความหลากหลายล้วนมีจุดเด่นที่เหมือนหรือแตกต่างกันไปอย่างน่าสนใจ การดูแลผู้สูงอายุที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ควรตระหนักถึงการจัดระบบ วิธีการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาสามารถตอบสนองความต้องการและให้เกิดกระบวนการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุตามแนวคิด “การดูแลด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์” รูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภานา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เป็นรูปแบบการดูแลสุขภาพอีกรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพที่เน้นการบูรณาการการดูแลสุขภาพตามการแพทย์สมัยใหม่กับการดูแลสุขภาพตามหลักพระพุทธศาสนา โดยมุ่งเน้นไปที่การดูแลรักษาสุขภาวะของผู้สูงอายุแบบองค์รวมอันจะส่งผลให้เกิดทั้งประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด

ประเทศไทยมีสัดส่วนผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 19.40 ของประชากร ทำให้สังคมไทยเป็น สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์แล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 และในปี พ.ศ. 2583 ผู้สูงอายุไทยจะเพิ่มเป็นร้อยละ 31.4 ของประชากร (สำนักอนามัยผู้สูงอายุ, 2566 : 2) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา รูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภานา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาวะและการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น และหน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษารูปแบบการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อเสนอรูปแบบการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยไว้ ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร อาศัยการศึกษาค้นคว้าตำราทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำราวิชาการ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลเอกสารขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรูปแบบการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น
2. การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างโดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
3. การบันทึกเสียงคำสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการบันทึกเสียงเพื่อเป็นการช่วยความจำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อนเสมอ เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลจึงจะทำการบันทึกเสียง
4. การบันทึกภาพ ใช้วิธีการบันทึกภาพถ่ายเพื่อนำภาพถ่ายมาสะท้อนและเตือนความจำ เพื่อให้ผู้วิจัยการสังเกตและระหว่างสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่ม หากจะมีการนำภาพถ่ายต่าง ๆ ไปใช้ในการยืนยันหรือประโยชน์ใด ๆ ก็ตาม ผู้วิจัยจะขออนุญาตผู้ที่อยู่ในภาพก่อนทุกครั้ง เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงจะนำภาพถ่ายไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ
5. ประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) หมายถึง การจัดให้คนที่เลือกจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ต้องการศึกษาร่วมสนทนากัน เพื่ออภิปรายพูดคุยกัน โดยมีประเด็นการสนทนาเกี่ยวกับรูปแบบการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น
6. ขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาวิจัย
ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่การศึกษาเป็นกรณีศึกษาเฉพาะการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุหลักภวนา 4

ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ประกอบด้วย 1) บ้านหนองไฮ หมู่ 4 ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น 2) บ้านขามเปี้ย หมู่ 5 ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น 3) บ้านโนนกล้วยหอม หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น และ 4) บ้านขามเปี้ย หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ ดังนี้

1) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิต และการจัดสวัสดิการสาธารณสุขให้กับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ภายใต้กรอบภารกิจการให้บริการสาธารณสุขของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

2) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย และหน่วยงานภาคีเครือข่าย ส่งเสริมสนับสนุนขับเคลื่อน การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนารูปแบบ กระบวนการ การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ได้อย่างเหมาะสม

3) ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ให้ความสำคัญและยอมรับรูปแบบการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ และการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิต บนพื้นฐานการพัฒนาการดูแลสุขภาพที่มีลักษณะเป็นการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 กับ การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ

7. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการงานวิจัยครั้งนี้ โดยใช้วิธีเลือกแบบจำเพาะเจาะจงจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

1) กลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 4 คน ดังนี้

(1) นักวิชาการชำนาญการ	จำนวน 1 คน
(2) เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชำนาญงาน	จำนวน 1 คน
(3) พยาบาลวิชาชีพเวชปฏิบัติ	จำนวน 1 คน
(4) เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุข	จำนวน 1 คน

2) กลุ่มผู้นำศาสนา จำนวน 3 รูป ดังนี้

(1) เจ้าอาวาสวัดศิริทรงธรรม	จำนวน 1 รูป
(2) เจ้าอาวาสวัดป่าขามเปี้ย	จำนวน 1 รูป
(3) เจ้าอาวาสวัดสุทธาวาส	จำนวน 1 รูป

3) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 4 คน ดังนี้

(1) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหมู่ที่ 4 บ้านหนองไฮ	จำนวน 1 คน
(2) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหมู่ที่ 5 บ้านขามเปี้ย	จำนวน 1 คน

(3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหมู่ที่ 6 บ้านโนนกล้วยหอม	จำนวน 1 คน
(4) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหมู่ที่ 9 บ้านขามเปี้ย	จำนวน 1 คน
4) กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 19 คน ดังนี้	
(1) ผู้สูงอายุหมู่ที่ 4 บ้านหนองไฮ	จำนวน 4 คน
(2) ผู้สูงอายุหมู่ที่ 5 บ้านขามเปี้ย	จำนวน 5 คน
(3) ผู้สูงอายุหมู่ที่ 6 บ้านโนนกล้วยหอม	จำนวน 5 คน
(4) ผู้สูงอายุหมู่ที่ 9 บ้านขามเปี้ย	จำนวน 5 คน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน 30 รูป/คน

การได้มาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มเป้าหมาย กระทำโดยวิธีเลือกแบบจำเพาะเจาะจงเป็นการเลือกแบบไม่มีโครงสร้างที่เคร่งครัด และวิธีการดำเนินการที่ไม่ซับซ้อน โดยจุดมุ่งหมายหลักของการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบนี้ไม่ใช่เพื่อให้ได้กลุ่มที่เป็นตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ แต่เพื่อที่จะได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมที่สุด มีลักษณะเป็นผู้ที่มีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มาก และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะมีความหมายต่อจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยมากที่สุด

ผลการวิจัย

ผลศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น พบว่า การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 เป็นการดูแลสุขภาพโดยการนำหลักการพัฒนากาย ศีล จิต และปัญญา มาบูรณาการกับแนวคิดการดูแลสุขภาพอย่างมีดุลยภาพเพื่อสร้างสมดุลให้กับการดำเนินชีวิตที่ยืนยาวและมีความสุข การดูแลสุขภาพทางกายเสริมสร้างสภาวะทางสุขภาพที่สมบูรณ์ตระหนักถึงความสำคัญการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้เสริมสร้างการพัฒนาบุคลิกภาพและร่างกายให้แข็งแรง การพัฒนาทักษะการใช้ร่างกายอย่างมีสติป้องกันสภาวะที่เป็นปัจจัยคุกคามต่อสุขภาพ การดำรงชีวิตอยู่อย่างมีสติปัญญาสามารถพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้เป็นไปในทางที่เกิดประโยชน์แก่ชีวิต รู้จักการเลือกบริโภคอย่างมีเหตุผลคำนึงถึงพอดีกับความต้องการของร่างกายและไม่ก่อให้เกิดโทษแก่ร่างกายตนเอง การดูแลสุขภาพทางสังคมเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อคนรอบข้างและพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล

ให้มีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ตนอาศัยอยู่ได้อย่างเหมาะสมภายใต้กฎระเบียบ ค่านิยม ประเพณีวัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีของชุมชนโดยไม่ก่อความเสียหายเดือดร้อนกับผู้อื่นในการอยู่อาศัยร่วมกันในสังคม การดูแลสุขภาพทางจิตส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตแก่ผู้สูงอายุโดยใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเสริมสร้างการรับรู้กับผู้สูงอายุให้เข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อสภาวะการณ์ทำให้เกิดความกระตือรือร้นทางด้านจิตใจและสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างเหมาะสม โดยการใช้หลักการพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม ความเข้มแข็ง ความมั่นคง ความเบิกบานรื่นเริงบันเทิงใจให้เกิดขึ้นในจิตโดยการสนับสนุนทางสังคมและการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีด้วยความเอื้ออาทรเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการทำให้เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจและการคิดอย่างมีเหตุผลที่มีการพิจารณาตามสภาวะความเป็นจริงที่จะช่วยให้เกิดการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพตามมา การดูแลสุขภาพทางจิตวิญญาณใช้หลักการพัฒนาปัญญาที่เอาทักษะความรู้ที่เกิดจากการศึกษาเล่าเรียน การปฏิบัติงาน และการเรียนรู้ด้วยตนเองนำเข้าสู่กระบวนการคิดวิเคราะห์ให้เกิดองค์ความรู้เชิงลึกเสริมสร้างการรับรู้ตามความเป็นจริงในการดูแลสุขภาพ การคิดอย่างสร้างสรรค์มีเหตุผลบนฐานข้อมูลที่สร้างให้เกิดประโยชน์ทั้งกับตนเองและสังคม และเกิดความเข้าใจอย่างรู้เท่าทันโลกและชีวิตตามสภาวะความเป็นจริงที่เกิดขึ้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพและเสริมสร้างนวัตกรรมในการดำเนินงานดูแลสุขภาพผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่ง ๆ ขึ้นไป

2. เสนอรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น พบว่า รูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ภายภวนา : จัดสร้างระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตขึ้นในชุมชนโดยการมีส่วนร่วม จัดเตรียมสถานที่ทำกิจกรรมสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้คำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวกในการกิจกรรม ถูกสุขลักษณะตามหลักสุขาภิบาล จัดทำหลักสูตรการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยวิทยากรอาสาที่ได้รับการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพความรู้ทักษะการปฏิบัติงาน และบุคลากรพออยู่อย่างสม่าเสมอ ศีลภวนา : สร้างกฎเกณฑ์ระเบียบในการเรียนรู้ร่วมกันคำนึงถึงความคล่องกับวิถีชีวิตและศีลธรรมอันดีในชุมชนหลักเลี่ยงการสร้างเงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความขัดแย้ง อำนวนความสะดวกให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างเท่าเทียม และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนสร้างบรรยากาศการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีมีสัมพันธภาพที่ดีในการในลักษณะที่เอื้ออาทรเกื้อกูลกันเชื่อมโยงกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จิตภวนา : วิทยากรจิตอาสาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำหน้าที่โดยยึดถือและปฏิบัติตามจรรยาบรรณในวิชาชีพส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และทักษะความรู้อย่างเต็มตามศักยภาพและบริบทที่เหมาะสมของตนเองให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ ความรู้ และการพัฒนาต่อยอดได้ด้วยความเท่าเทียมกันมุ่งเอาผลประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นหลัก ปัญญาภวนา : การพัฒนาความรู้ทักษะความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ด้วยกระบวนการคิด

วิเคราะห์อย่างละเอียดไปสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเกิดสัมฤทธิ์ผลต่อผู้สูงอายุใช้ทักษะความรู้วิธีการแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้ทีมงานวิจัยการพัฒนาการดูแลสุขภาพโดยใช้รูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถเปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนความรู้เชิงสุขภาวะ สามารถการจัดการเรียนรู้พัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางจิตใจ การพัฒนาจิตใจให้เกิดขึ้นได้ และสามารถนำทักษะความรู้สร้างการตระหนักรู้ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักคิดไตร่ตรองตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมในการดูแลสุขภาพ และ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้อบรมปัญญาให้เกิดความรู้ย่อเท่าทันตามความเป็นจริงของชีวิตก้าวไปสู่ จดมุ่งหมายของคุณค่าในชีวิต

3. การเสนอรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภavana 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น พบว่า รูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภavana 4 ให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป สามารถตอบสนองความต้องการผู้สูงอายุได้อย่างเสมอภาคและยุติธรรมในฐานะที่เป็นมนุษย์ การจัดตั้งสถานชีวาภิบาลในชุมชนผลแต่ละด้าน ดังนี้ ภายภavana : จัดหาสถานที่ในชุมชนใช้เป็นสถานที่ดูแลผู้สูงอายุ ในระยะสุดท้ายให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการบริการสุขภาพ เสริมสร้างการพัฒนาศักยภาพ ทักษะความรู้ ทักษะปฏิบัติการ แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้สามารถทำหน้าที่ในการให้บริการสาธารณสุขดูแล ผู้สุภาพะสูงอายุจนกระทั่งเสียชีวิตอย่างสงบแบบองค์รวมอย่างมีดุลยภาพอย่างสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ศีลภavana : กำหนดแผนปฏิบัติการโดยการมีส่วนร่วมและช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุระยะสุดท้ายเข้าถึง การบริการสุขภาพและสวัสดิการสิทธิเสรีภาพที่จำเป็นขั้นพื้นฐานที่คนทุกคนพึงได้รับอย่างเสมอภาค สอนตอบความต้องการผู้สูงอายุให้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและเป้าหมายในชีวิต ประคับประคองจิตใจเยียวยา และบรรเทาไม่ให้ทุกข์ในระยะสุดท้ายของชีวิตมุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาระบบสาธารณสุขให้มี ประสิทธิภาพ สร้างความมั่นคงด้านสุขภาพในระยะยาวให้เกิดความเท่าเทียมเป็นธรรมและเกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ผู้สูงอายุและคนในชุมชน โดยมีอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนทั้งในและนอกระบบ สาธารณสุขการขับเคลื่อนสถานชีวาภิบาล จิตภavana : จัดให้ผู้สูงอายุอยู่ในบรรยากาศซึ่งช่วยทำให้เกิดความ อิ่มใจสดใสนั่นบาน สงบเย็นกายใจสดใสผ่อนคลาย และมีความสุขสงบ ปัญญาภavana : ส่งผลให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติไปสู่การพัฒนาความรู้ความเข้าใจของตนเองให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริง และ ใช้ความรู้แก้ปัญหาทำให้เกิดสุขได้ คิดวินิจฉัยใช้ปัญญาโดยบริสุทธิ์ใจเกิดการรับรู้เข้าใจโลกและชีวิต ตามเป็นจริง สามารถพัฒนาไกลในการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรสุขภาพให้เกิดระบบการดูแลสุขภาพ ที่ครอบคลุมแบบองค์รวมมีความต่อเนื่องและยั่งยืน สามารถเสริมสร้างให้ผู้สูงอายุปรับเปลี่ยนทัศนคติ และความเข้าใจในธรรมชาติของชีวิต เสริมสร้างการแปลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการเริ่มต้นของ การเกิดปัญญาจากการฟังและการถาม การคิดอย่างสร้างสรรค์เป็นการพิจารณาบนฐานข้อมูล

ที่สร้างให้เกิดประโยชน์ทั้งกับตนเองและสังคม พัฒนาให้เป็นสถานที่แหล่งเรียนตลอดชีวิตในการเรียนรู้ ความเป็นจริงของชีวิต สามารถพัฒนาให้เกิดความรู้ที่ช่วยให้มนุษย์สามารถปกป้องตนเองให้อยู่รอดปลอดภัยจากความทุกข์ต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตสามารถช่วยเหลือหรือพึ่งพาตนเองได้

อภิปรายผลการวิจัย

การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลักภavana 4 : ด้วยการนำหลักภavana คือ สลภavana จิตภavana และปัญญภavanามาบูรณาการควบคู่ไปกับกระบวนการดูแลสุขภาพ โดยการใช้หลักการพัฒนากาย ส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีต่อร่างกายรู้จักการใช้ร่างกายอย่างมีสติ การพัฒนาทักษะความรู้ ทักษะปฏิบัติการ เสริมสร้างการรับรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพ และการพัฒนาบุคลิกภาพนำไปสู่การมีพฤติกรรม ทางสุขภาพที่เหมาะสม เสริมสร้างสติปัญญารู้เท่าทันอย่างมีเหตุผลให้เป็นไปในทางที่เกิดประโยชน์ แก่ตนเองและผู้อื่น สามารถเสริมสร้างการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีให้มีเกื้อกูลกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม พื้นฐานทัศนคติที่ดีได้อย่างเหมาะสมภายใต้กฎระเบียบ ค่านิยม ประเพณีวัฒนธรรม และศีลธรรมอันดี ของชุมชน ประสานกลมกลืนอย่างมีดุลยภาพกับการพัฒนาจิตใจให้สามารถควบคุมสติให้เกิดความมั่นคง และสามารถบริหารอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม และการคิดอย่างมีเหตุผลสามารถนำทักษะ ความรู้ในการเสริมสร้างสุขภาพให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางกาย สังคม จิตและจิตวิญญาณนำเข้าสู่ กระบวนการคิดวิเคราะห์ให้เกิดองค์ความรู้เชิงลึก เสริมสร้างการรับรู้ตามความเป็นจริงในการดูแลสุขภาพ การคิดอย่างสร้างสรรค์มีเหตุผลที่สร้างให้เกิดประโยชน์ทั้งกับตนเองและสังคมอย่างรู้เท่าทันโลกและชีวิต ตามสภาวะความเป็นจริงที่เกิดขึ้น จากการดำเนินการดังกล่าวก่อให้เกิดผลดีในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ โดยใช้หลักภavana 4 เป็นฐาน สอดคล้องกับรายงานวิจัยของ พระภูษิต สะ ปณปิโต (มียศ, 2561) จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างสุขภาพตามหลักภavana 4 ของผู้สูงอายุในตำบลยางฮอม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเสริมสร้างสุขภาพตามหลักภavana 4 ออกมาเป็นรูปแบบของกระบวนการเสริมสร้างสุขภาพ 4 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) การส่งเสริม โดยการใช้หลักภavana มาเสริมสร้างสุขภาพทางกาย มีเป้าหมายคือ ผู้สูงอายุจะต้องมีร่างกายที่ดีใช้ชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดโทษแก่ร่างกายตนเอง 2) การเสริมสร้าง โดยใช้หลักสลภavanามาเสริมสร้างสุขภาพทางสังคม มีเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดี และการมีพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุมีแรงใจในการมีชีวิตอยู่และสร้างความดีเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ลูกหลานต่อไป 3) การป้องกัน โดยใช้หลักจิตภavanามาเสริมสร้างสุขภาพทางจิตเพื่อให้เกิดแนวทางป้องกัน มีเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุจะต้องมีความคิดที่ดี โดยผ่านการฝึกจิตตามแนวทางพระพุทธศาสนาให้จิตมีคุณธรรมพื้นฐานในการอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคม และ 4) การเตรียมความพร้อม โดยใช้หลักปัญญภavanามาเสริมสร้างสุขภาพทางจิตวิญญาณ มีเป้าหมายให้ผู้สูงอายุเข้าใจชีวิตผ่านกระบวนการคิดพิจารณา

อย่างถูกต้อง การมุ่งเน้นไปที่การทำให้ผู้สูงอายุมีจิตใจที่อยู่ในภาวะที่มีความสุข และเกิดความเข้าใจในการใช้ชีวิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุ่นเอื้อง สิงห์คำ (2557 : 73) จากการศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการและผลของการสร้างเสริมสุขภาพองค์รวมวิถีพุทธ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างเสริมสุขภาพองค์รวมวิถีพุทธจัดขึ้นเป็นระยะเวลา 5 วัน เพื่อเรียนรู้วิถีการสร้างสุขภาพควบคู่กับการปฏิบัติ โดยบูรณาการองค์ความรู้บนความเชื่อจากวิถีการดำรงชีวิตของสังคมไทย และวิทยาการทางวิทยาศาสตร์ เน้นองค์ความรู้เพื่อการพึ่งพาตนเองเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายจิตใจสังคมและจิตวิญญาณ มีการฟังและสนทนาธรรมจากนักบวชเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ สู่การลด ละ เลิก ความโลภ ความโกรธ ความหลง ผลจากกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพองค์รวมวิถีพุทธ ทำให้คนมีสุขภาพที่ดีขึ้นเกิดจิตใจที่ดียิ่งมีความเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีอารมณ์เบิกบานแจ่มใสทำให้เกิดพลังในการช่วยเหลือผู้อื่นในทุกข์ทรมาน เพื่อมีสุขภาพดีและช่วยทำให้สุขภาพของสังคมดีขึ้น

เสนอรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภavana 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ผลวิจัยพบว่า รูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภavana 4 การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ภายภavana : จัดสร้างระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตขึ้นในชุมชนโดยการมีส่วนร่วม จัดเตรียมสถานที่ทำกิจกรรมสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ คำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวกในการกิจกรรม ถูกสุขลักษณะตามหลักสุขาภิบาล

ดังนั้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีเป้าหมายที่มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ช่วยส่งเสริมให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิตที่เน้นให้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้สูงวัยให้สามารถดูแลตนเองในดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการวิจัยของ ปริญา จิตอร่าม (2561 : 69) จากการศึกษาวิจัยเรื่อง สุขภาพกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพของตนเองจึงวิธีการที่ส่งผลยั่งยืนต่อสุขภาพของประชาชนด้วยวิธีการตามกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา รวมทั้งการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อนำผลทางการเรียนรู้นั้นไปพัฒนาและส่งเสริมสุขภาพของตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาตลอดชีวิตเป็นรูปแบบการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยเชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ มีอิสรภาพที่จะเลือกเนื้อหา รูปแบบ วิธีการ ในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง และเชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นที่ตัวผู้เรียนมิใช่เกิดจากการสอนโดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ (2562 : 60) จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความรู้ทางสุขภาพของผู้สูงอายุในสังคมไทย

ผลวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมรับมือกับผลกระทบจากสังคมผู้สูงอายุจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างมาก หากไม่มีการเตรียมความพร้อมอย่างเพียงพอจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้รายได้และภาษีของประชาชาติลดลง การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจึงเป็นเรื่องสำคัญ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เน้นการรับรู้ทางด้านสุขภาพน่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการลดความสูญเสียใน ส่วนของภาระการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งช่วยให้ผู้สูงอายุได้เห็นคุณค่าแห่งการพึ่งตนเอง ทำให้มีสุขภาพจิตที่ดีส่งผลถึงสุขภาพกายดีขึ้นตามมาด้วย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การเสนอรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภาวะ 4 เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป ประกอบด้วย 1) การจัดตั้งสถานชีวภิบาล ในชุมชนสำหรับใช้เป็นสถานที่ให้การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะสุดท้ายแบบประคับประคองที่จัดตั้งขึ้นในชุมชนโดยคำนึงถึงการดำเนินการที่มีคุณภาพมาตรฐานครอบคลุมการบริการดูแลสุขภาพอย่างมีคุณภาพ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการสุขภาพรู้สึกสบายใจปลอดภัยมากที่สุด และมีความสุขในชีวิตช่วยลดความเครียดและความวิตกกังวล เสริมสร้างให้ผู้สูงอายุมีความเข้าใจในธรรมชาติความเป็นจริงของชีวิต อันจะทำให้เกิดปัญญาสามารถพิจารณาไตร่ตรองถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างถ่องแท้เป็นผลทำให้สามารถพัฒนาตนเองให้มีความเข้มแข็งมีพลังใจในการมีชีวิตอยู่อย่างมีเป้าหมาย 2) การจัดทำธรรมนูญสุขภาพวิถีพุทธ เป็นการสร้างระเบียบการจัดการสุขภาพให้เป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางการพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพของคนในชุมชนให้เจริญก้าวหน้า โดยการบูรณาการหลักการดูแลสุขภาพทางการแพทย์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเป็นองค์รวมเชื่อมโยงกันเป็นสมดุลงบนพื้นฐานของชุมชนวิถีพุทธ สร้างความตระหนักถึงสิทธิชุมชนร่วมกัน หลอมรวมจิตใจของผู้คนที่เกี่ยวข้องให้มีคุณธรรมจริยธรรมสอดคล้องการบริการสุขภาพของรัฐ วิถีวัฒนธรรมประเพณี ศีลธรรมที่ดีงามของชุมชน 3) การให้บริการสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน โดยเน้นถึงการให้บริการเชิงรุกในการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบซ่อมสุขภาพผู้สูงอายุให้ดีขึ้นด้วยบุคลากรที่มีคุณภาพให้เพียงพอกับความต้องการและสามารถรองรับปัญหาของผู้สูงอายุได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) หน่วยงานทางภาครัฐและเอกชนที่มีพันธกิจเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ควรกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพ มีกลยุทธ์และการเสริมสร้างนวัตกรรมในการสร้างรูปแบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามหลักภาวะ 4 เพื่อการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ

มีประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้สูงอายุโดยการมีสุขภาวะที่สมบูรณ์ทุกมิติ

2) เทศบาลตำบลบ้านแฮด ควรกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพ กำหนดกลยุทธ์และการเสริมสร้างนวัตกรรมในการสร้างรูปแบบการดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุตามหลักภาวะ 4 เสริมสร้างการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะความรู้ กิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อให้เกิดการรับรู้ สร้างความเข้าใจ การเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุตามหลักการและรูปแบบการดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุตามหลักภาวะ 4 ที่สามารถนำมาปฏิบัติได้จริงและเกิดประสิทธิผล

3) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย และภาคประชาชนในชุมชน ควรนำหลักภาวะ 4 เข้าสู่กระบวนการคิดวิเคราะห์ให้เกิดความรู้เชิงลึกที่สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในการขับเคลื่อนการดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด อันจะนำไปสู่การดูแลสุขภาวะของผู้สูงอายุและคนในชุมชนอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

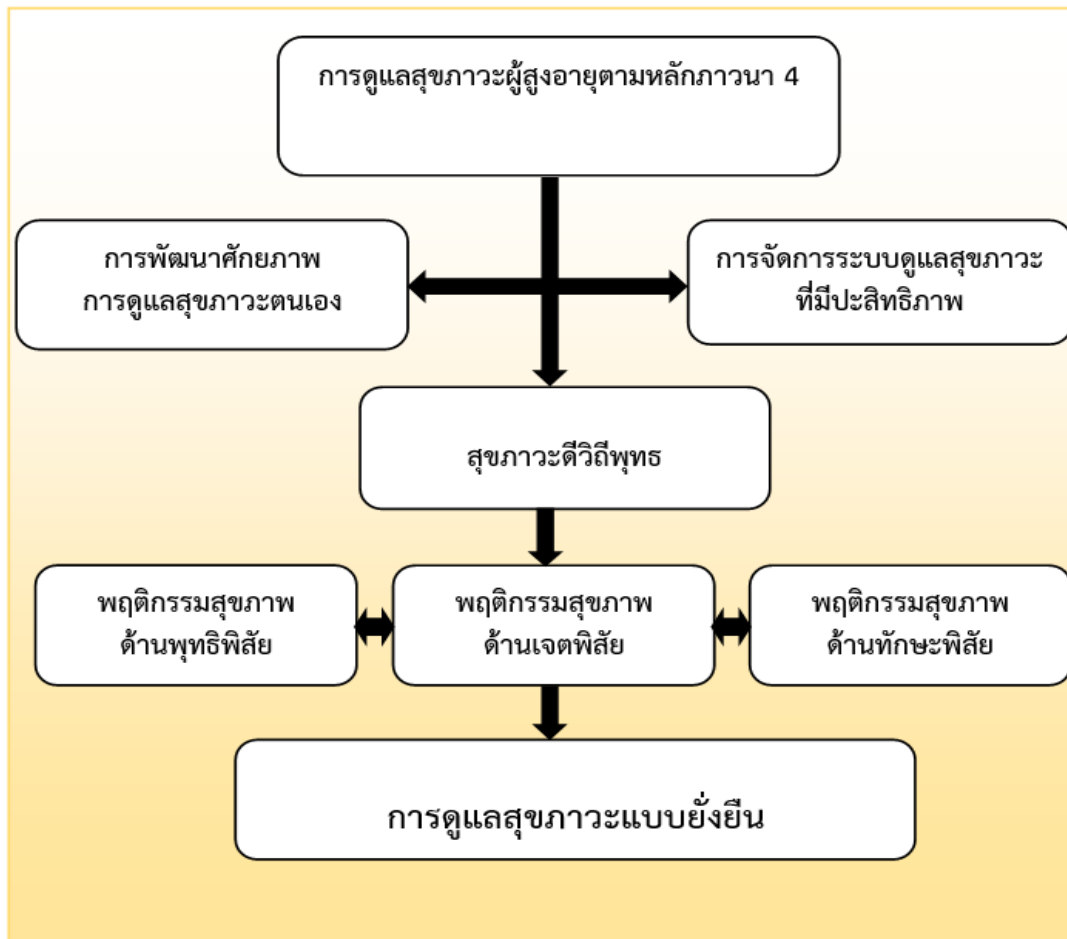
1) ควรทำการศึกษาวิจัยประสิทธิภาพการดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุตามหลักภาวะ 4 ของกลุ่มคนช่วงวัยต่าง ๆ หรือบุคลากรหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชนที่มีพันธกิจเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

2) ควรทำการศึกษาวิจัยการขับเคลื่อนการดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุตามหลักภาวะ 4 ของกลุ่มคนช่วงวัยต่างๆ หรือของบุคลากรหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชนที่มีพันธกิจเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

3) ควรทำการศึกษาวิจัยการประยุกต์ใช้หลักธรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการดูแลสุขภาวะของกลุ่มคนช่วงวัยต่างๆ หรือบุคลากรหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชนที่มีพันธกิจเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุตามหลักภวนา 4 ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านขามเปี้ย ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เป็นรูปแบบการดูแลสุขภาวะอีกแบบหนึ่งในการพัฒนากระบวนการรูปแบบการดูแลสุขภาวะที่เน้นการบูรณาการการดูแลสุขภาวะตามการแพทย์สมัยใหม่กับการดูแลสุขภาวะตามหลักพระพุทธศาสนา โดยมุ่งเน้นไปที่การดูแลรักษาสุขภาวะของผู้สูงอายุแบบองค์รวมอันจะส่งผลให้เกิดทั้งประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด ทำให้ผู้สูงมีความสุขในการใช้ชีวิตประจำวัน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรสุมน พงศ์ภิญโญ. (2558). การทบทวนกฎหมายและนโยบายด้านผู้สูงอายุสู่การจัดการสุขภาพ. *วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข*, 1(2), 149-163.
- ปริญญญา จิตอร่าม. (2561). สุขภาวะกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *วารสารสาธารณสุขวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 1(2), 65-68.
- พระภุชิสสะ ปญญาปโชโต (มียศ). (2561). การเสริมสร้างสุขภาวะตามหลักภาวนา 4 ของผู้สูงอายุใน ตำบลยางฮ่อม อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์. (2562). การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความรอบรู้ทางสุขภาพของผู้สูงอายุใน สังคมไทย. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 20(3), 54-61.
- สำนักอนามัยผู้สูงอายุ. (2566). รายงานประจำปี (ประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567) สำนักอนามัยผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. นนทบุรี: กรมอนามัย.
- อุ้นเอื้อง สิงห์คำ และคณะ. (2557). กระบวนการและผลของการเสริมสร้างสุขภาวะองค์กรมวิถิพุทธ. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 19(1), 73-85.